

Kommunernes køb og salg af botilbud på voksenområdet, 2018-2023

Hovedresultater

Hovedresultater

Kommunerne har ansvaret for botilbud til voksne med særlige behov. Området adskiller sig fra andre kommunale serviceområder ved, at kommunerne køber og sælger relativt mange pladser. En tidligere analyse har vist, at kommunerne i 2020 brugte over halvdelen af deres samlede udgifter til botilbud og støtte til køb hos eksterne leverandører (Dalsgaard et al., 2022). I modsætning til tidligere er det nu teknisk muligt at opgøre udgifter *alene* til botilbud og botilbudslignende tilbud over en årrække. Det har vi gjort i denne analyse, der afdækker kommunernes udgifter til eksterne køb og indtægter fra salg i perioden 2018-2023.

I 2023 var de samlede nettodriftsudgifter til botilbud 23,8 mia. kr.¹ Heraf brugte kommunerne på landsplan 14,9 mia. kr. til eksterne køb hos andre kommuner, regioner og private leverandører. De eksterne købsudgifter er steget med 17 % i faste priser fra 2018 til 2023. I samme periode er de samlede nettodriftsudgifter til botilbud steget med 15 %. Derfor er den *andel* af udgifterne, der bruges på eksterne køb, steget en anelse i perioden, fra 62 % til 63 %. Købsandelen har dog alt i alt ligget relativt stabilt på 61-63 % i alle årene 2018-2023.

Kommunerne bruger således mere end halvdelen af deres udgifter på området til eksterne køb i 2023. Hver gang kommunerne brugte 100 kr. på botilbud, gik de 63 kr. således til at betale for pladser hos eksterne leverandører. Heraf gik 21 kr. til andre kommuner, 14 kr. til regionerne og 28 kr. til private tilbud. Små kommuner køber desuden mere end store. Den mindste tredjedel af landets kommuner bruger 80 % af udgifterne til eksterne køb, mens den mellemste tredjedel bruger 73 % og den største tredjedel 54 %.

Der har været forskel på udviklingen i købsudgifterne til forskellige leverandørtyper. Udgifterne til køb hos private er steget fra 4,3 til 6,7 mia. kr. fra 2018 til 2023, mens udgifterne til køb hos andre kommuner omvendt er faldet fra 5,7 til 4,9 mia. kr. Udgifterne til køb hos regioner er steget fra 2,8 til 3,3 mia. kr. i perioden.

Udviklingen medfører en ændret sammensætning af leverandører af kommunernes eksterne køb af botilbud. I 2018 udgjorde køb hos andre kommuner 45 % af de samlede eksterne købsudgifter, mens køb hos private leverandører udgjorde 34 % og køb hos regioner udgjorde 22 %. I 2023 udgjorde køb hos andre kommuner 33 % af købsudgifterne, mens køb hos private leverandører udgjorde 45 %, og køb hos regioner udgjorde 22 %.

---

¹ Jævnfør denne analyses afgrænsning, der inkluderer nettodriftsudgifter til længerevarende botilbud (5.38.50), midlertidige botilbud (5.38.52) og botilbudslignende tilbud (5.38.51).

Der er endvidere regionale forskelle i købsudgifterne. Kommunerne i Østdanmark bruger en større andel af deres botilbudsudgifter til eksterne køb end kommunerne i Vestdanmark. I alle fem regioner har kommunerne haft stigende købsudgifter fra 2018 til 2023. Købsudgifterne er steget mere i kommunerne i Region Sjælland end i kommunerne i de øvrige regioner.

Det samlede fald i køb af botilbud hos andre kommuner afspejler sig i reducerede kommunale indtægter fra salg af botilbud fra 2018 til 2023. Salgsindtægterne er på landsplan faldet med 9 % i perioden, fra 5,6 mia. kr. i 2018 til 5,1 mia. kr. i 2023. Faldet i salgsindtægter har været størst blandt kommunerne i Region Syddanmark og Midtjylland (14-16 %), mens salgsindtægterne er steget med 4 % blandt kommunerne i Region Sjælland.

Kommunernes udgifter til eksterne køb af pladser overstiger samlet set deres indtægter fra salg af pladser, dvs. de har et samlet *nettokøb* på landsplan pga. køb hos regioner og private. Det samlede kommunale nettokøb er 9,8 mia. kr. i 2023. Kommunerne køber således botilbudspladser hos andre kommuner, regioner og private leverandører for samlet set 9,8 mia. kr. *mere*, end de sælger pladser for til andre kommuner. Nettokøbet er steget med 38 % i faste priser fra 2018 til 2023. I 2023 er 90 kommuner nettokøbere, mens 8 kommuner er nettosælgere. I 2018 var 12 kommuner nettosælgere.

Opgørelsesmetode og opmærksomhedspunkter

Opgørelsen kan ikke sammenlignes med tidligere opgørelser fra VIVE. VIVE har tidligere opgjort nøgletal om kommunernes køb og salg af botilbud efter kommunalreformen. De tidligere analyser inkluderede udgifter til visse indsatser *uden for* botilbud, fordi det frem til 2018 ikke var muligt at udelade disse. De udgjorde 18 % af de samlede udgifter i 2020. Fra 2018 blev den kommunale kontoplan ændret, hvorfor det herefter er muligt udelukke at inkludere udgifter til indsatser i botilbud og botilbudslignende tilbud.

Upræcis opgørelse i enkelte kommuner. Opgørelsen kan være upræcis i enkelte kommuner, jf. også afsnit 1.2. Derfor beskriver analysen udviklingen på landsplan og for større grupper af kommuner, opdelt efter beliggenhedsregion og størrelse. En følsomhedsanalyse viser, at billedet af de overordnede trends er de samme, hvis man korrigerer kommuner, hvor der ser ud til at være fejl i data i perioden.

Hovedresultater: Kommunernes køb og salg af botilbud på voksenområdet, 2018-2023
VIVE/2024
HR_210544